

ÉLETMENTÉS

ÉS

EGÉSZSÉG.

EMBERBARÁTI ÉS ÉLETFENTARTÁSI ESZMÉK KÖZLÖNYE.

Megjelen minden csütörtökön.

Előfizetési feltételek:

12 hóra 4 frt.

6 " 2 "

3 " 1 "

Néptanítók részére a jelzett árak fele.

Nagy műlap egész éves, kisebb műlap fél éves előfizetőknek.

Szerkesztői iroda

és

kiadóhivatal:

BUDAPEST,

molnárutca 12. sz.

Hirdetések felvételnek s petit-soronként 10 kr. számítatik.

Felelős szerkesztő és kiadó-felügyelő: **Dr. Dudits Miklós.**

Példányokkal 1-ső számtól kezdve folytonosan szolgálhatunk. Előfizetést időközben is elfogadunk.

Előfizetési feltételek:

12 hóra 4 frt.

6 " 2 "

3 " 1 "

Néptanítók részére ezen árak fele.

Az előfizetési összeg e lap kiadóhivatalába Budapest, molnárutca 12. szám küldendő.

Egész éves előfizetőknek **nagy műlapot** küldünk 50 kr. csomagolási utánvétellel. Fél éves előfizetőknek **kisebb műlapot** 25 kr. csomagolási utánvétellel.

Életmentés.

Az alakítandó országos életmentési egyesület alapszabályainak tervezeti javaslata.

(A belgiumi kir. és középp. életmentők társulata alapszabályainak mintájára.)

I. FEJEZET.

Az egyesület célja.

1-ső cikk. Az egyesület teendői lesznek:

1-ször. Az egyesületi tagok számára egy kölcsönös segélyezési pénztárt létesíteni azon célból, hogy

adandó alkalmankor,

szükség esetében, vagy bizonyos

életmentési cselekvények létrehozatalánál az egyesület bizonyos összeggel rendelkezessék.

2-ször. Feljelenteni az illető hatóságoknak az egyesület által elismerés és jutalomra méltatott tényeit a bátorság, emberiség és önfeláldozásnak.

3-ször. Az egyesület tagjai közül azokat, kik különösen kitüntetik magokat, évenként nyilvános jutalmazásban részesíteni.

4-szer. Tanulmányozni és kiterjeszteni az életmentés eszméjét, ügyét és intézményeit minden lehető módon.

5-ször. Az egyesületi tagoknak haszonlesés és éirdeknélküli működését a hatóságok és a közönség részére háboru, köznyomor, földi vagy tengeri balesetek alkalmával felajánlani (tehát járványok, tűzvészese-teknél, árviz, hajótörés, akna szerencsétlenségeknél sat.).

Ezekből folyólag az egyesület hivatása és célja leendő:

Először: az életmentési ügygyel foglalkozó egyesületeknek sorsán szükség esetében javítani, cselekvényeket jutalmazni és másokat is hasonló nemes tényekre ösztönözni, felbuzdítani.

Másodsor: Az életmentési ügyet és intézményeket megismertetni és minden irányban kiterjeszteni; úgy a magán- mint a közéletben számára propagandát készíttetni és mindenestre gyakorlati érvényre hozatalát létesíteni.

2-ik cikk. Az egyesületnek székhelye Budapesten leendő, fiókegyletek vidéki városokban alakulhatnak és a központival, valamint ez a külföldi hasonló célú egyesületekkel szoros kapcsolatban maradnak.

II. FEJEZET.

Az egyesület szervezetéről.

3-ik cikk. Az egyesület tagjai lehetnek:

1-ször működő vagy nyereségben résztvevő tagok.

2-szor tiszteletbeli } tagok vagy nyereségben
4 szor pártoló } részt nem vevők.
4-szer becsület }

A működő vagy nyereségben résztvevő tagok azok, a kik tényleg életmentési cselekvények teljesítésére magokat kötelezik, de egyszersmind a kiknek joguk van a kölcsönös segélyezési pénztárból adandó alkalom vagy különös szükség esetében segélyeztetést követelhetni.

A tiszteleti és pártoló tagok azok, a kik gondoskodás, tanács, adományok, hagyományok, aláírások vagy évi járulékaik által az egyesület haladását előmozdítják anélkül, hogy annak nyereségeiben részesítenének.

Azonban ők is úgy miként a működő tagok az életmentési egyesület személyzetéhez tartoznak, és életmentőknek tekintetnek, mert az egyesület célját előmozdítják.

A becsület-tagok azok, a kiknek ezen cím az emberiség vagy a mű iránti működésüknek elismerésül nyujtatik.

Hölgyek az egyesületben ugyan ezen tagsági címek mellett fölvétethetnek és működhetnek.

4-ik cikk. Az egyesületnek két osztálya van:

1-ször a kölcsönös egymást segélyezési osztály, melyhez csak a működő tagok tartozhatnak.

2-szor az életmentés osztálya, melyhez valamennyi tag tartozik.

III. FEJEZET.

A felvétel vagy kizárásnak feltételei és módja.

5-ik cikk. A működő vagy nyereményben résztvevő tagok felvétethetnek a társaságba, ha magokat az életmentés egyik vagy másik ágában életmentési cselekedetek végrehajtására kötelezik és e mellett tagsági befizetéseiknek eleget tesznek.

6-ik cikk. A tiszteletbeli és pártoló tagoknak felvétel végett két egyleti tag által kell ajánlva lenni.

A tiszteletbeli tagság czime csak különösen érdemes és tiszteletreméltó egyéneknek adatik. A pártoló tagság czime csupán az életmentési ügy körül tanúsított nagyobb áldozatkészség és javadalmazásokért osztatik.

Felvétel esetében a pártoló tagok egy kötelezvényt irnak alá, melyben önmagok jelelik ki azon összeget, melylyel egyrészt a kölcsönös segélyezési osztálynak, másrészt az életmentési osztálynak pénztárát részesíteni óhajtják.

7-ik cikk. Minden tag az egyletbe felvételénél kap egy oklevelet és egy ismertető érmét.

Az érme a működő tagok részére ezüsből, a tiszteletbeli, pártoló és becsülettagok részére aranyból készült, és kiszolgáltatik az illető tag felvételi díjának lefizetése után.

Ezen érmét azonban a tagoknak csak is akkor lehet viselnie, ha ünnepélyes alkalmak, közgyűlések, vagy életmentési működés viselését kívánatossá teszik.

8-ik cikk. Mindazon tagok, kik magokra felváltalt kötelezettségeiknek megfelelni nem bírnak, kötelezve vannak okleveleiket a nyert éremmel együtt visszaszolgáltatni az egylet titkárának.

9-ik cikk. Azon tagok, kik hat hónapig hátrányban vannak tagsági díjjaik befizetésével, megszűnnek tagok lenni.

Ezen kívül titkos szavazat által az egylet becsületbirósága kizárhat egy tagot:

1. Erkölcstelen vagy becsstelen dolog elkövetéseért.

2. Az egylet érdekeinek szándékos megsértése végett

3. Megrovásra érdemes és botrányos magaviseletért.

(Vége következik)

Magas álványra helyezett vitzartó

mint

tüzoltó készülék.

Igen sok helység sőt kisebb várost ismerünk hazánkban, hol tüzoltó készülékek hiányzanak és mivel a legcsekélyebb vízpuskának az ára sem olcsóbb 60—80 forintnál, megszerzéséhez nagy kedv nem mutatkozik, és így sokszor csekély összeg megtakarítása végett a község a lángok martalékává válhatik.

Igaz ugyan mint lapunk 3-ik számában előadtuk, hogy vannak esetek, hol a vízpuskával sem sokat tehetünk, midőn a lángok a teljesen kiszáradt szalma és nádban bő tápanyagra találnak, s hozzá a netalán erős viharos szél a lángoszlopokat ide, oda veti, hányja, és az oltási igyekezetet rendkívül nehézé teszi.

Egyrészt mint olcsó mindenki által létesíthető, de másrészt említett súlyos eseteknél is rögtöni sikert mutató tüzoltó készülékül van szerencsém ajánlani az épület tetejével egy magasságu álványra helyezett vitzartóknak berendezését és használatát, melyet a következő módon lehetne összeszerkeszteni.

A kut fölé vagy közvetlenül mellé 4 erős oszlop-fából álvány készítenő, mi fölé helyezendő egy hordó vagy kád, melyet egy csigán forgó kötélre akasztott veder segélyével közvetlenül a kutból lehetne vízzel ellátni. A kád alsó részéből jönne egy 2—3" átmérőjű érczcsap, és ennek folytatásánál egy vászoncső, melynek hossza megengedné bárhol a ház födelén mutatkozó kigyullási helyet elérhetni a végnyílásával, melyet egy csákány fajta rúddal közvetlenül az égő hely fölé lehetne tartani és elegendő vízzel ily módon

lelem. Minden más esetben volt remény a menekvéshez, de ha ez egy bekövetkeznék, halálunk bizonyos.

Nőmet azzal vigasztalám, hogy ha nem is vehetjük ki a mentőhajót, az szemmel tarthatja léggömbünket nagyobb távolságból is, és minden erejét igénybe veendi megmentésünkre.

Számításom e részben nem is csalt, mert reggeli 7 óra tájban megpillantám a halászbárkát, mely percről percre kivehetőbbé lön, s szemmel láthatólag közeledett felénk.

Ezen örömhirt tudatám nőmmel, kit a félelem, hideg és szomjuság miatt, már félig eszméletlen állapotban tarték karjaim között.

A hideg miatt különösen sokat szenvedénk, mert az egymást erő hullámcsapások nem engedék átázott ruháinkat csak némileg is megszikkadni.

A léggömb pedig fokról fokra alább szállt; ugyannyira, hogy míg egyik karommal nőmet tartám ölemben, a másikkal a kötélzetben kapaszkodván, voltam csak képes a víz felületén magunkat félig fentartani.

Végre a csónak csupán néhány méternyi távolságban volt már tőlünk.

Biztató szavaim, s a kecsegtető helyzet látása nőmnek ismét erőt s bátorságot kölcsönze.

De most már nekem volt szükségem egy biztató és vigasztaló lélekre, mert összes testi erőm megfeszítése mellett

J Á R C Z A.

Duruof léghajós megmentése.

Közli

Keszthelyi.

(Folyt.)

Az eltűnt előttünk a láttávlattól.

Ha egy hajótört, ki órákig küzdött az elemekkel s az óriási tusában kimerülve, már-már magát megadni készül — midőn biztos rév tűnik fel előtte, s könnyebbült lélekkel, de kétszerezett erővel küzdi magát tovább-tovább; s midőn már elérni gondolta a partot, s midőn már szívében a hálának lángja csapódott fel a jóltevőhöz — egy szélroham visszaveti oda, hol minden hullám nyitott sirjára emlékezteti, — csakis az képes elgondolni, mit érezheténk akkor, midőn menekülésünk egyedüli reményét felfedezni nem valánk képesek.

Időről időre házmagas hullámok csapkodtak a „tricolore“-ra, melyek könnyü ruházatunkat bőrig átnedvesíték, s minket olykor teljesen elborítának.

Leginkább kínzott a léggömbünk szétrepedésétől való fé-

a lángokat mindjárt keletkezésökben elfojtani. — A magas álvány és vitzartók által főképen az idő lenne megkímélve, melyet a vizipuskának előkeresése, helyszinre vitele, teletöltése mindenképen későre szokott nyujtani, és végre a v zipuska által lövellett vizsugar is ha levegőben nagyobb tért kell áthasítani főleg nagyobb szélben, a nagyobb dörzsölési ellentállás végett, szét kell hogy forgácsolódjék, s e miatt kevesebb ol-tási eredményt szolgáltat, mint az égő helyet közvetlenül nagy mennyiségben előzőnlő és szélesen elterülő vitzartóból lefelé folyó vizár.

A kád nagysága főképen az alkalmazható oszlop-fák erősségéhez legyen mérve, 8—15 akó között változhat.

Ily magas álványu vitzartó szerkezetének részle-tesebb leírásával mindenkinek készséggel szolgálha-tunk, ha ezért megkerestetünk.

F ü g g e l é k

az 1876-ik évben Brüsszelben megtartandó nemzetközi életmentési congressus és kiállítás exposejához.

Részletezése az osztályoknak.

(Folytatás.)

VI. Osztály.

Az ipar műhelyiségeknek egészségügye.

Bányákban, ipar műhelyiségekben, gyárakban és minden fajta hutákban alkalmazható oly készülékek vagy intézkedések, melyek által a munkások a gépek általi megsértés vagy összezúzódástól megóvathatnak.

Bányáknak légtisztítása és világítása. Szellőző készülétek, biztossági lámpák sat. Felfedezése a bányagáznak. A munkások, teherkosaraknak és szekrényeknek fel- és leszállításánál használandó biztossági készülékek, esést feltartóztató esernyők sat. Merítő gépek.

Gőzkazánoknak biztossági készülékei, mint szelepek, fesz- és erőmérők, vizmagassági jelzők sat.; intézkedések a vízkő lerakódását a kazánban elmellőzni.

Az iparműhelyiségekben az egészségtelenségnek vagy egyéb hátrányoknak, valamint a jelentkezhető netaláni veszedelmeknek okait megszüntető vagy megelőző készülékek és in-

is alig valék már képes egyik karommal nőmet s a másikkal mindkettőnk a kötélén fentartani.

Azonban a menekvés már bizonyos volt, s ez a tudat vas-erővel ruházá fel karjaimat.

A csónak léghajónkhoz ütközött, s én szabadulásunk érzetében túlboldogan kiálték egy „Hurah“-ot éltünk megmen-tőinek.

Kivetették a szigonyt s léghajónkhoz csatolák csónakju-kat, amibe a halászbárka kapitánya Oxley Vilmos és annak hadnagya Bascombe James segedelmével szerencsésen áthe-lyeztettünk.

A köteléket azonban, melylyel a csónak a léggömbhöz volt csatolva — kényszerülve valánk ketté vágni, mert lég-gömbünk ide s tova hánykódása minduntalan felfordítással fe-nyezeté kis csónakunkat.

„Tricolore“ csónak-terhétől megszabadulva, rendkívüli gyorsasággal rohant Norvégia partjai felé.

(Folyt. következik.)

tézkedések. Az aranyozásnak, eziüstözésnek, czinezésnek vagy mázozásnak javitmányai vagy új fajtái.

Készülékek és intézkedések, melyek által a munkások az ártalmas gőzök, por és maró folyadékok behatá-sától vagy szétrobbanásoktól mindenféle iparműhelyiségekben és gyárakban, különösen vegytani, gyufa, gyertya, szövet és posztó-gyárakban megóvathatnak.

A műhelyeknek és gyáraknak fütése és szellőztetése. Bi-zonyos iparüző egyének által némely bányák és üveghutákban viselni szükséges különös fajta ruházatok.

Azon szerencsétlenségeknél, melyek bányák, kővágó he-lyeken és bizonyos ipar-műhelyiségekben előfordulhatnak, — életmentési készülékek.

VII. osztály.

Házi- és magán-egészségügy.

Magán-lakásoknak tervei és mintái, vala-mint javaslatok azoknak szerkezeti módján egészségi szem-pontból javítást eszközölni.

Munkás-osztályok számára való lakásoknak tervei és mintái, és egyszersmind javaslatok ezen építkezések szerveze-teit az illendőség, egészség és gazdálkodás szempontjaihoz mérten létesíteni.

A lakások belsejében vízvezetékek létesítését eszközlő készülékek és rendszerek.

Magán-lakások fütési készülékei és gázvilágítása, ugy-szinte szellőztetése gazdálkodás és hasznosság szempontjából.

Toilette-készülékek, műszerek és eljárások egészségügyi szempontból tekintve.

Tápanyagoknak előkészítése és főzésénél való czélszerű javítások, készülékek és anyagok egészségügyi szempontból.

Egészségügyi készletek. Athatlan öltönyök sat.

Különböző magán egészségügyi készülékek.

Magán testgyakorlati készülékek és általános eljárás a testet megedzeni és erőssé tenni.

(Vége következik.)

A birminghami egészségügyi tanácskozmány.

Az „Engineering“ után

közli:

Solymos Béla.

(Folyt.)

Dr. Davis, Bristol és Clifton egészségügyi tisztí orvosa először az emberi hulladékok folytonos és gyors levezetésének szükségét mutatta ki vizhatlan, folytono-san és gondosan öblögetett (flushed with water) csator-nákban. Másik fontos általa előadott pont a városoknak vízzeli ellátása (nem vízvezeték) volt s az előadó telje-sen elítélte és rosztalta a népes városrészekben létező kutak használatát, ez lévén egyik legvésztetőbb oka a typhoid láz terjedésének, mivel a viznek, hogy egészséges legyen használata, minden emberi ragály-anyagtól teljesen mentnek kell lenni. Bristolnak min-den nyilvános kutja háromnak kivételével ujabban elzáratott, magán-kutak azonban nagy számmal vol-tak használatban. Azután következő fontos pont volt a ragályos betegek külön kórháza; ennek Bristolban gondosan megfeleltek, az orvosi felügyelet és ápolás kifogástalan volt, s az eredmény igen jótékony lett. Hogy mindennek daczára a halálozás nem csökkent, oka ennek abban volt kereshető, hogy Cliftonban igen sok öreg és invalidus ember lakik.

Dr. Goldie, a Leeds-i kerület egészségügyi tiszt jelentése szerint a 281,796 lakossal bíró községek te-rülete 21,572 acre (hold) s így 1 acre-ra 13 lakos esik. Évi halandóság 1000 után 26. Figyelmeztetett a fejlődött gyáripar folytán a lég és víz tisztatlanságára.

Ugyanezen okból az Aire folyó vize igen szennyes. — Vízvezetékek és a csatornarendszer igen jó rendben vannak. Munkás-lakok drágák s így sokan laktak pinczékben, mi rossz egészséget s rossz erkölcsöket szült.

Mr. Deacon Liverpool mérnöke Dr. French jelentését olvasta. E város túlnépesedése nagy, melynek oka az üzletek növekedése s a nagy bevándorlások Irlandból. — A rossz egészségnek itt is tevékeny okai közé voltak sorozhatók a pincze-lakások és a szűk udvarok. A közegészségügyi tanácsa Liverpoolnak mindent elkövetett ez állapot javítására. Az árnyékszékeket a mennyre lehetett Water-closetsekké változtatták át. Figyelmeztetett azon kényszerítő hatalom hiányára, melynek parancsa folytán egészségrontó épületek leromboltathatnának, szűk utcák és udvarok megszüntethetnének, valamint az egészség egyéb akadályait eltávolítani lehető volna. Szükségesnek véli a városi tanácsot oly hatalommal felruházni, hogy bár mely 1858 előtt épült ház lerontását elrendelhesse, és az új házak előtt elegendő nyílt tért hagyasson.

Végre Aldermann Schofield értekezett Manchester egészségügyi viszonyairól, mely után az elnök a második tárgyat tűzé ki discussióul, mit a következő számunkban fogunk közölni.

(Folyt. következik.)

Egészség.

Váltóláz.

Hazánkban igen sok tájék van, hol a váltólázat nemcsak mindenki ismeri, de a legtöbb ember részévé válik azon szenvedésnek, melyet az föllépte által okoz.

A váltólázat tudjuk mi okozza. A posványokkal bőven ellátott alföldi, legtöbbször iszapos talaju helyeken a növényzet rothadásba megy át, annak egyes részei a növény-sejtek e mellett szétmállanak vagy más ismeretlen alakú sejtekké átalakulnak, ezen romlásban vagy fejlődésben lévő szerves anyagok azután a táplálással, ivóvízzel vagy levegővel bejutnak az emberi testbe, és itt jelenlétük által a vért megbetegítve létrehozzák úgy a hideglelést, mint ennek számos bonyodalmaival és következményeit.

Az alkalmazandó eljárásnál legfontosabb a célszerű gyógykezelés mellett az említett láz gerjesztő anyagoknak a testtől távol tartása.

Fontos először is az, hogy a beteg magát a romlott levegő befolyásától lehetőleg megóvja. Estefelé legtömörebben van a lég ellátva a lázgerjesztő anyaggal, ilyenkor kinek künnt teendője nincs és a már szenvedő egyén vonuljon szobába.

A szoba levegőjét reggel és napközti szellőztetni szükséges, és egyszersmind ügyelni kell arra, hogy mindenféle rothadást kifejleszthető anyagok onnan eltávolíttassanak.

Az ivóvízre lehető gond fordíttassék. Szűrő készülleteink csak bizonyos ügyesség és gondozással használhatók, e helyett inkább ajánlhatónak tartanám helységenként kiválasztani azon kutat, melyet a tapasztalás mint legjobbat ismertetett fel. Vagy ha kivihető volna és sok beteg helyzete követelné más egészségesebb szomszéd helységből is hozatni a bete-

gek számára ivó vizet. De a vízkérdés eme fontos volta mellett nem lenne szabad a népnél könnyen felkapkodó előítéletekről sem megfeledkezni; a néptanítók és lelkészek oktassák és világosítsák fel a népet az ivóvíznek sajátságairól, és betegségek esetében, miért szükséges a rosszabb helyett a jobb ivóvizet használni.

(Folyt. követc.)

Vegyes közlemények.

— Lapunk azon t. olvasóinak, kik az eddig megjelent hét első számot kezükhöz vették, de elő még nem fizettek: ennek megkönnyítése végett jelen számunkkal egyidejűleg posta utalványi jegyeket küldöttünk széjjel, melynek elfogadása által ügyünket előmozdítani és pártfogásokban részesíteni sziveskednének.

— **Vasuti szerencsétlenség.** Kivák Béla az osztr. vasut budapesti állomásánál kocsitolo saját vigyázatlansága folytán, kocsit kapcsolásnál két puffer közé került, mi által bal vállán jelentékeny sérülést szenvedett és ápolás végett a Rochus kórházba szállítottatott. — Vasuti balesetek ezen említett módon gyakran jönnek létre; azon szerencsétlenek számát kevesbitendő, kik kapcsolásoknál kerék alá kerülnek vagy a pufferek által összezúzatnak: szolgálna az u. n. automat kocsikapcsoló szerkezet, mely többféle alakban volt már feltalálva, de közülök egyik sem találtatott gyakorlatilag alkalmazhatónak. „The engineer” szaklap legújabbban a Brockelbankét ajánlja mint e nemből legjobbat. Ez automat kocsikapcsolót egy angol nagy vasuton jó eredménnyel meg is próbálták. Látható és mintája megszerezhető Warner and Co -nál Londonban Jewin Street. Rajzát „The Engineer” jan. 29-iki száma hozta. — Ajánljuk vasuti társulatainknak szives figyelmébe.

— **E napokban láttuk a barátok tornyán a gomb és keresztnek** újbóli aranyozását eszközölni. Valóban hajmeresztő egy munka és kérdés ha fölére-e a nyert eredmény, a messzire tündöklő aranyos csillogás azon veszély eshetőségével, mely egy ember életét teszi ezért kockára. Nem lévén az építészet terén szakértők, annyit mégis szólhatunk e kérdéshez: nem lehetne-e az aranyozást oly tartós módon készíteni, hogy azt megújítani egy két év múlva ne kellene? Vagy ha egyáltalában a szokás, a szépítési hajlam ezt követeli, nem lehetne-e mindjárt a torony szerkezeténél ezen eshetőségre figyelemmel lenni és az aranyos gombot erkélylyel venni körül, mi talán alulról alig lenne látható, mégis az illető munkásnak fönt a magasban biztosítékot nyújthatna életveszély ellen. Kivánatos, hogy e kérdés a brüsseli jövő évi congressus tárgyai között szerepeljen.

Felolvasás az életmentésről.

A fővárosi iparosok körében Hatvani-utca, régi posta épület I-ső emelet f. hó 25-én esti 7 órakor e lap szerkesztője felolvasást tartand az életmentésről, melyre a fővárosban lakó vagy időző t. olvasóink ezennel meghivatnak, miután a felolvasásokon nem tagok is szivesen láttatnak.

Hirdetések.

Hirdetmény.

Egy tapasztalt és jó bizonyítványokkal ellátott

néptanító keres alkalmazást
mint nevelő, tanító vagy írnok.

Bővebb tudósítást ad fölöle e lap szerkesztősége.